

Ako nám tráva prerastá cez hlavu

■ Otec mi niekedy pred dvadsiatimi rokmi spomínal, že zahromženie *Bodaj ti dvor trávou zariastou!* sa považovalo za veľké prekliatie. Tráva na dvore bola totiž symbolom úpadku a zanedbaného gazdovstva. Udržiavaný hospodársky dvor mal byť bez porastu, vydratý od používania, aby sa dal dobre pozametať. Veď na dvore sa dialo všetko dôležité: prechádzali po ňom vozy aj dobytky a prebiehali tu mnohé dôležité práce. Bol vizitkou majiteľa, aj sa hovorilo: *Aký gazda, taký dvor*. Tráva rástla v záhradách a na lúkach, kosili sa však i garády, dokonca aj medze, teda užuké pásiky zeme, ktoré oddeľovali polia jednotlivých súkromných vlastníkov. Pre tieto kúsky pôdy sa v minulosti nevedli len susedské hádky, ale aj súdne spory. Nemôžeme sa tomu čudovať: počet chovaných hospodárskych zvierat bol odrazom majetnosti a spoločenského statusu a nakosenie trávy a vysušenie sena na zimu bolo u väčšiny rodín otázkou prežitia.

Dnes je nám tráva na príťaž. Nechávame ju ležať len tak, dokonca ňou plníme kontajnery, v najlepšom prípade ju hádzeme do kompostu. Naši nebohí starí rodičia by nad tým krútili hlavami a ich predkovia by na to s najväčšou pravdepodobnosťou reagovali slovami, že *nás za to Pán Boh potresce*.

Nebolo to tak dávno, keď sme pokosenou a vysušenou trávou z našich dvorov a záhrad krmili aspoň zajace, prípadne sme ju ponúkli chovateľom väčších zvierat zo susedstva. Viacerí z nás v poslednom období zanevrelí aj na pestovanie zeleniny, strukovín a zemiakov v záhradách (niektorí s odôvodnením, že *ja mám záhradu v Kauflande*). Nechali ich zarásť a namiesto mrkvy či fazule pestujú anglický trávnik. Niektorí ho počas suchších dní dokonca polievajú pitnou vodou a usilovne „čistia“ od „buriny“, teda od púpavy či skorocelu. Samozrejme, takúto parádu treba pravidelne v krátkych intervaloch kosiť, to znamená niekedy aj každý týždeň vrčať kosačkou. Záleží od toho, o ktorú lokalitu v obci ide, ale v niektorých častiach je toho hluku naozaj veľa, najmä keď bývate na rozhraní viacerých súkromných pozemkov. „Bonusom“ pre nás pokoja- a tichamilovných býva, ak sa susedovci rozhodnú venovať údržbe trávniku nedeľné popoludnie. Vidieť kosca s kosou a počuť cvendžanie osličky, ktorá nikoho neruší, skôr navodzujú idylickú atmosféru, je v súčasnosti skôr rarita ako bežná vec.

Žiaľ, pri chove oviec a dobytky zostali už len niekoľkí pracovití jednotlivci, ktorí vzťah k poľnohospodárstvu zväčša zdedili po predkoch. Pre objektivnosť treba povedať, že sčasti aj vinou pôdohospodárskej politiky štátu. Na obrábanie záhradiek a drobných chovov hydiny či králikov však nerezigovala len značná časť strednej generácie, ale na počudovanie aj mnoho starších ľudí, ktorí v hospodárstvach vyrástli. Stránime sa povinností, ktoré si vyžadujú sezónne či každodenné plnenie bez ohľadu na počasie a ročnú dobu. Akoby sme v dôsledku prirýchleho životného tempa spohodlneli. Vždy ma poteší, keď sa niektorí moji rovesníci znova púšťajú do chovu hydiny a v poslednom období aj ku veľáreniu. Škoda, že ich je tak málo.

Samozrejme, vývoj nikto z nás nezastaví. Napriek tomu sa mi zdá rozumnejšie nad novotami uvažovať, ako ich len bezmyslienkovite prijímať a tak sa pomaly ponárať do mora konzumu, ktoré nás už niekoľko desaťročí zaplavuje. Príkladom by pre nás mohli byť naši predkovia, ktorých konanie bolo podmienené zmysluplosťou, asi preto, že žili v ťažších podmienkach a v oveľa menšom pohodlí. Preto nemali čas ani energiu na nelogické veci a zbytočnosti.

Martin Lokša

Príhovor starostu

■ Vážení spoluobčania, v júlových dňoch sme sa po minulých rokoch pripravovali na Dni obce. Prvýkrát v histórii tohto podujatia sa Dni obce konať nebudú. Ako iste viete, situácia ohľadom pandémie COVID-19 nie je vôbec stabilizovaná a stále predstavuje ohrozenie pre obyvateľstvo. Organizácia spomínaného podujatia si vyžaduje včasné a dôsledné prípravy, ako aj

zmluvné potvrdenie spolupráce s interpretmi a partnermi. Pre hroziaci veľký výpadok v obecných príjmoch, najmä z výnosu daní z príjmov fyzických osôb, musela aj naša obec pristúpiť k úprave rozpočtu a zaviesť šetriace opatrenia, ktoré budú eliminovať túto stratu. Patria k nim aj obmedzenia a škrtky v rozpočtových výdavkoch určených pre kultúrno-spoločenské podujatia, plánované investičné akcie či rekonštrukcie.

Dostáva sa k nám veľa otázok o možnosti náhradného termínu Dní obce. Z uvedených dôvodov a pre neistú prognózu vývoja pandémie a s tým súvisiacich opatrení nemôžeme ani nevieme v tomto roku naše slávnosti pripraviť. Verím, že si tohtoročný výpadok vynahradíme v nasledujúcom období pri iných príležitostiach.

Dovoľte mi, aby som vám poďakoval za tolerantnosť a porozumenie v súvislosti s oneskorením vyrubovania daní a poplatkov za komunálny odpad či uzatvárania zmlúv o prenájme hrobových miest. Spôsobilá ho aktuálna situácia aj dočasný personálny výpadok. Verte, že prvoradou snahou nás všetkých je čo najefektívnejšie uspokojenie vašich potrieb a požiadaviek. Viac sa o činnosti obecného úradu dozviete v nasledujúcom príspievku.

Prajem vám ešte krásne leto a príjemné prežitie dovolenkového obdobia.

Branislav Čižmárik

Zasadnutia obecného zastupiteľstva v skratke

Obecné zastupiteľstvo (OZ) obce Nemecká od vydania posledného čísla obecných novín zasadalo dvakrát, a to 29. apríla a 25. júna 2020. Keďže išlo o obdobie rozšírenia vírusu covid 19, zasadnutia prebehli bez väčšej účasti občanov a za prísneho dodržania všetkých hygienicko-epidemiologických opatrení. Konali sa v sobášnej miestnosti Obecného úradu v Nemeckej.

■ Zasadnutie zo dňa 29. apríla 2020

Správa starostu o činnosti obecného úradu a hospodárení obce

Starosta obce informoval poslancov o vyrubovaní a roznášaní rozhodnutí o daniach z nehnuteľností a dani za psa. Ďalej informoval o roznášaní kompostérov po jednotlivých uliciach. Vzhľadom na rôzne dopravné kolízie budú postupne doplnené chýbajúce dopravné značky na miestnych komunikáciách.

Platy starostu a hlavného kontrolóra

Na návrh predsedníčky finančnej komisie poslanci OZ odsúhlasili, že platy starostu obce a hlavného kontrolóra sa v nasledujúcom období nebudú zvyšovať ani znižovať, najmä vzhľadom na skutočnosť, že toto obdobie je poznačené koronavírusom.

Rozpočtové opatrenie

Ku schváleniu rozpočtového opatrenia obec pristúpila najmä z dôvodu predpokladaného znižovania podielových daní a tým aj príjmov obecného rozpočtu. Tento výpadok verejných financií je spôsobený zatváraním prevádzok z dôvodu mimoriadnej situácie vyhlásenej v súvislosti s pandemiou. Predpokladaný výpadok podielových daní pre našu obec bude cca 70 000 až 100 000 €. Obec preto pristúpila k zrušeniu niektorých položiek v rozpočte (napr. tohto roku sa nebudú konať dni obce, deň detí a ďalšie podujatia).

■ Zasadnutie zo dňa 25. júna 2020

Správy kontrolóra

OZ zobralo na vedomie výsledky kontrol uskutočnených hlavným kontrolórom, ktoré sa týkali pôsobnosti obce na úseku sociálnych služieb, poskytovania opatrovateľskej služby a zákonnosti uzatvárania dohôd o pracovnej činnosti.

Schválenie záverečného účtu obce za rok 2019

OZ obce Nemecká:

1. zobralo na vedomie stanovisko hlavného kontrolóra k záverečnému účtu obce za rok 2019,
2. bez výhrad schválilo záverečný účet za rok 2019 a celoročné hospodárenie,
3. schválilo tvorbu rezervného fondu vo výške 49 140,13 €,
4. schválilo prevod zostatku finančných operácií vo výške 37 325,45 € do rezervného fondu.

Predaj a prenájom pozemkov

OZ schválilo predaj pozemku pre Janku Živorovú, zobralo na vedomie žiadosť Mgr. Jany Ballekovej a PaedDr. Jozefa Chlebovca o prenájom pozemku. Zamietlo žiadosť spoločnosti ARTON, s. r. o., o prenájom pozemku za účelom umiestnenia reklamnej tabule.

Aktualizácia projektovej dokumentácie

OZ odporučilo starostovi obce dať vypracovať aktualizáciu projektovej dokumentácie *Rekonštrukcia miestnej komunikácie – Ul. SNP Nemecká* pre nový projekt s názvom *Projekt na podporu opatrení k zvyšovaniu bezpečnosti dopravy k dopravnému uzlu v obci Nemecká* v zmysle predloženej cenovej ponuky.

Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice a kultúrneho domu

OZ schválilo rekonštrukciu hasičskej zbrojnice a kultúrneho domu. Obecnému úradu uložilo zabezpečiť spracovanie projektovej dokumentácie na vykurovanie oboch objektov. Na rekonštrukciu hasičskej zbrojnice obec získala z eurofondov 30 000 €. OZ sa rozhodlo rekonštruovať hasičskú zbrojnicu s kultúrnym domom súbežne. Jedná sa o stavebné práce (výmena okien, zateplenie, odstránenie vlhkosti celej steny od Hrona, výmena pódia atď.), ale aj o zmenu vykurovania celého objektu (nahradenie plynových gamatiek a elektrických konvektorov radiátormi, ktoré budú napojené na ústredné plynové kúrenie). Investičná akcia sa začala v júni 2020 a všetci dúfame, že budúce Dni obce Nemecká 2021 sa budú konať v zrekonštruovaných priestoroch kultúrneho domu.

Jozef Kliment, poslanec OZ

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021

■ V budúcom roku 2021 nás čaká sčítanie obyvateľov, domov a bytov, ktoré sa uskutočňuje v pravidelných desaťročných intervaloch. Jeho cieľom je získať spoľahlivé, podrobné a porovnateľné údaje, ktoré sú potrebné na zabezpečenie plnenia úloh orgánov štátnej správy a územnej samosprávy. Podmieňujú tiež plnenie úloh vyplývajúcich zo záväzkov SR vo vzťahu k EÚ v oblasti zberu periodických štatistických údajov o rodinných, sociálnych a ekonomických charakteristikách jednotlivcov a ich bývania.

V zmysle zákona NR SR č. 223/2019 o Sčítaní obyvateľov, domov a bytov 2021 sa **sčítanie domov a bytov realizuje od 1. júna 2020 do 12. februára 2021**. Prípravu a priebeh sčítania zabezpečujú mestá a obce. Na rozdiel od minulosti sa uskutoční

elektronickou formou bez účasti obyvateľov, a to s využitím údajov z existujúcich registrov, ktoré budú doplnené informáciami z evidencií obce.

Hoci cieľom tohto integrovaného sčítania je minimalizovať administratívnu záťaž obyvateľov, niektoré údaje predsa len nie je možné zistiť z registrov. Preto touto cestou žiadame občanov o ústretoivosť pri ich dopĺňaní. **Sčítanie obyvateľov** sa uskutoční v čase **od 15. februára 2021 do 31. marca 2021**. Rozhodujúcim okamihom, na ktorý sa vzťahujú údaje zisťované počas doby sčítania, je polnoc zo štvrtka 31. decembra 2020 na piatok 1. januára 2021.

Vyplnenie sčítacieho formulára bude možné aj pomocou stacionárneho asistenta sčítania v kontaktnom mieste alebo pomocou mobilného asistenta sčítania. Obyvateľ sa môže sčítať aj sám elektronickou formou. O podrobnostiach budeme občanov informovať neskôr.

Katarína Starčoková, OcÚ Nemecká

Sčítanie obyvateľstva z roku 1869 alebo Načo sú dobré archívy

■ V posledných obdobiach sa sčítania obyvateľstva konajú každých desať rokov. V stredoveku a v období poddanstva sa však žiadne oficiálne sčítania ľudu nekonali. Úradnej vrchnosti stačili súpisy sedliakov, ktoré si jednotlivé panstvá s väčšou či menšou pravidelnosťou vypracúvali pre hospodárske účely. Veď museli vedieť, medzi koľkých poddaných roľníkov treba rozdeliť robotné povinnosti na panskom a s akými príjmami môžu rátať vyberači daní a naturálnych dávok. Do takýchto súpisov boli často zaradení len tí obyvatelia, ktorí boli schopní platiť dane.

Prvé moderné sčítanie sa v Uhorsku uskutočnilo až v roku 1869. Išlo o celokrajinský súpis obyvateľov, ich domov a hospodárskych zvierat. Štátne orgány dali pre stolice obývané slovenským obyvateľstvom vytlačiť sčítacie hárky s podrobnými inštrukciami v maďarskom i slovenskom jazyku. V niektorých obciach boli vyplnené po slovensky, v iných, napríklad v Nemeckej, Dubovej a Zámostí, po maďarsky. Záležalo od úradníka, ktorý hárky vyplňal.

Väčšinu domov obývalo viacero rodín, niekedy až štyri či päť. U každej osoby boli okrem základných údajov uvedené rok narodenia, rodinný stav, vierovyznanie, zamestnanie a zdroj obživy, rodisko a tiež gramotnosť, teda či dotýčny vedel čítať a písať. V posledných kolónkach boli poznámky o tom, či je osoba prítomná v obci trvalo alebo dočasne, prípadne či je z domu vzdialená. Tieto údaje sú zaujímavé najmä pri tých našich predkoch, ktorí sa živili čipkárstvom, teda podomovým a trhovým obchodom. Tí totiž väčšinu roka trávili na obchodných cestách. Z poznámok sa dozvedáme, že niektorí sa už dlhší čas zdržiavali v centrálnom a južnom Uhorsku, najčastejšie v Slavónii, v Báčke alebo v Banáte. Na poslednej štvrtej strane boli zaznamenané stavy hospodárskych zvierat, ktoré predstavovali najväčšie majetkové hodnoty a podľa ktorých sa dala určiť zámožnosť obyvateľov domu.

Výsledky krajinského sčítania ľudu z roku 1869 sú veľmi podrobným a zároveň pútavým historickým prameňom. Tí z nás, ktorých zaujíma, ako žili ich predkovia v druhej polovici 19. storočia, majú možnosť do nich nazrieť a dozvedieť sa niečo viac o histórii svojej rodiny či rodu. Originály sčítacích hárkov sú uložené v Štátnom archíve v Banskej Bystrici vo fonde Zvolenskej župy. Odborní pracovníci archívu ich na požiadanie

The image shows two pages of handwritten census forms from 1869. The forms are organized into columns with various headings in both Hungarian and Slovak. The left page shows a list of individuals with their names, birth dates, and family relationships. The right page shows a summary of the household, including the number of people, their ages, and the status of the household head.

Sčítací hárky domu č. 37 v Zámostí, ktorý v r. 1869 obývala sedemčlenná rodina čipkára Štefana Priesola. Ten sa spolu s dvoma synmi v čase sčítania nachádzal v Békešskej župe v strednom Uhorsku

Pre každý dom bol určený jeden osobitný hárky. Na prvej strane boli okrem domového čísla poznamenané všetky obytné miestnosti a hospodárske stavby, ktoré prináležali k domu. Druhá a tretia strana boli venované obyvateľom. Na prvom mieste sa uvádzala hlava rodiny, u ostatných príslušníkov bol poznačený vzťah k nej, teda či sa jednalo o manželku, syna či dcéru.

môžu predložiť ktorémukoľvek občanovi Slovenskej republiky, teda i našej obce. Údaje vpísané v maďarčine vôbec nie sú taký problém, ako by sa zdalo. Stačí mať poruke slovník, internetový alebo ten klasický v knižnom vydaní.

Martin Lokša

Naše odpadové (ne)hospodárenie

■ V našej obci sa stále častejšie vyskytujú čierne skládky odpadov. Dochádza aj k veľkému znečisteniu kontajnerov určených na separovaný zber, ktoré sú umiestnené na stálych stojiskách v obci. Preto považujeme za nutné znovu popísať problematiku separovaného zberu a nakladania s komunálnym aj so stavebným odpadom.

Preplnené kontajnery na separovaný zber – dôsledok nedostatočnej úpravy odpadov

Každá domácnosť je povinná mať 120-litrovú nádobu na komunálny odpad (KO), ktorú možno zakúpiť na Obecnom úrade v Nemeckej. Jej nákupná cena je momentálne 19,80 €. Zvoz KO v našej obci prebieha podľa stanoveného harmonogramu raz za dva týždne. Nádobu na odpad má občan vyložiť na miesto, ktoré je bez problémov prístupné z miestnej komunikácie. Vývoz často znemožňujú zle zaparkované autá na verejných priestranstvách. Preto apelujeme na to, že deň pred vývozom KO je potrebné odstavíť motorové vozidlo tak, aby nezaťažovalo prejazd zberového auta.

Do nádob na KO nepatrí sklo, plast, papier, tetrapaky, kovové obaly, kovy, drevo, drobný stavebný odpad, elektroodpad, biologicky rozložiteľný odpad z kuchýň a záhrad, batérie a akumulátory, lieky, oleje a tuky, textil, šatstvo a obuv, nebezpečné odpady (farby, laky a pod.).

V našej obci sú rozložené nádoby s objemom 1 100 litrov na triedený zber s farebným označením pre jednotlivé zložky. Detailný popis spôsobu triedenia a zvozu jednotlivých zložiek je zverejnený na internetovej stránke obce www.nemecka.info. Tieto kontajnery sú veľmi znečisťované a ich údržba si vyžaduje veľké finančné prostriedky. Zamestnanci obce sú nútení čistiť

Stojisko kontajnerov v časti Dubová-kolónia: komunálny odpad uložený k nádobám na separovaný zber po návšteve zvierat, ktoré odpad rozniesli po verejnom priestranstve

stojiská kontajnerov čím ďalej tým častejšie. Preto je možné, že od nového kalendárneho roku obec prikróčí k odstráneniu nádob a všetky separované zložky sa budú zbierať formou vrecového zberu podobne ako plasty. Časté prepĺňanie kontajnerov na separovaný zber je zapríčinené hlavne tým, že občania do nich umiestňujú komunálny odpad. Druhým dôvodom je nedostatočná úprava separovaných zložiek: plastové fľaše a tetrapaky nie sú postláčané a papierové škatule nie sú rozložené, čo neúmerne zvyšuje ich objem. **Dôrazne upozorňujeme, že ukladať odpad mimo kontajnerov je zakázané!**

Textilný odpad na stojisku kontajnerov pri železničnej stanici v Nemeckej

Veľký problém v obci spôsobuje aj zber drobného stavebného odpadu (DSO). Ide o odpad z bežných udržiavacích prác vykonávaných fyzickou osobou (zmes betónu, tehál, obkladáčiek a pod.). DSO je možné odovzdať pracovníkom obce v priestoroch technických služieb v pracovnom čase. Pokiaľ to zloženie a množstvo DSO umožňuje, je najlepšie dopraviť ho vo vreciach. V opačnom prípade je potrebné pred jeho dovozom

vopred dohodnúť termín so zamestnancami obce. V prípade väčšieho množstva je možné poskytnúť veľkokapacitný kontajner. DSO je zakázané ukladať k nádobám na komunálny odpad. Poplatok za DSO je určený všeobecne záväzným nariadením obce vo výške 0,02 €/kg. Po určení hmotnosti odovzdaného odpadu, resp. po odovzdaní dokladu o jeho hmotnosti, je pôvod-

V roku 2018 sme vyprodukovali 497,42 ton všetkých odpadov, t. j. 277 kg na osobu. Z toho sme vytriedili 20,95 % separovaných zložiek a náklady za rok 2018 tak predstavovali sumu 36 741 €.

V roku 2019 sme vyprodukovali 430,66 ton všetkých odpadov, t. j. 240 kg na osobu. Úroveň vytriedenia bola len 24,58 %, čo je žalostne málo, a náklady na rok 2019 dosiahli výšku 34 255 €.

Hoci v obci sú vytvorené podmienky na triedenie odpadu, pre nedostatočné separovanie stúpila cena uloženia jednej tony KO na skládke z 10 € v roku 2019 na 22 € v roku 2020. Uvedené čísla by mali byť dôvodom na to, aby sme sa nad sebou zamysleli a aby sme pristupovali zodpovednejšie nielen ku svojim peňaženkám, ale hlavne k životnému prostrediu a budúcim pokoleniam. Či tak urobíme, to sa odzrkadlí na výške poplatku za KO v roku 2021. Tohto roku zostal poplatok nezmenený, činí 21,60 € na osobu za rok.

Ak sa v triedení KO výrazne nezlepšime, s istotou dôjde k navýšeniu poplatkov. Je medzi nami veľa zodpovedných ľudí, ktorí ku triedeniu odpadov už teraz pristupujú dôsledne. Za to im patrí veľké poďakovanie. Na druhej strane sú medzi nami leniví a nezodpovední občania, ktorí nielenže netriedia odpady, ale svojou činnosťou a nedôsledným prístupom dehonestujú prácu ostatných.

Čierna skládka drobného stavebného odpadu za čističkou odpadových vôd v Nemeckej

ca stavebného odpadu povinný uhradiť poplatok v pokladni obecného úradu. Upozorňujeme občanov, že v okolí čističky odpadových vôd je prísne zakázané ukladať akýkoľvek odpad. Priestor je monitorovaný kamerovým systémom obce a za znečisťovanie verejných priestranstiev obec ukladá pokuty.

Čo nás to všetko stojí? **Za zložky separovaného zberu (papier, sklo, plasty, tetrapaky, kovové obaly, kovy...) obec neplatí.** To znamená, že čím viac spomenutých komodít vytriedime z komunálneho odpadu, tým menšie budú náklady na odvoz a uloženie odpadu na skládke. **Precízne triedenie odpadu takto môže výrazne ovplyvniť poplatok občanov za komunálny odpad.**

V blízkej budúcnosti obec plánuje dôsledný monitoring zberu komunálneho odpadu, konkrétne množstva vyprázdnených nádob a ich naplnenia. Dôsledky nezodpovedného správania niektorých našich občanov dokumentujú priložené fotografie.

*Branislav Čižmárik, starosta
Foto: Michal Leitner*

Čierna skládka pneumatík za čističkou odpadových vôd v Nemeckej

Základná škola

s materskou školou v Nemeckej

■ V letnom čísle obecných novín zvyčajne bilancujeme úspechy školského roka. Niežeby neboli úspechy, stále sa máme čím pochváliť. Naši žiaci sú pre nás pýchou a výsledkom našej práce.

Tento školský rok bol však úplne iný, výnimočný, netradičný. Naši dedovia by neverili...

Epidémia vírusu COVID-19 nám pripravila novú situáciu. My učitelia skladáme klobúk pred rodičmi našich žiakov. V ťažkej situácii, ohrození epidémiou, museli zabezpečiť chod domácností a popritom dokázali venovať čas svojim deťom. Jednoducho, z rodičov sa stali učitelia. Deti sa učili doma. My učitelia sme sa snažili komunikovať všetkými možnými spôsobmi – mailom, cez sociálne siete, cez vlastné mobilné telefóny, prostredníctvom systému Edupage... Tam, kde sme nemali inú možnosť, naši asistenti osobne navštívili deti priamo v rodinách. Doma na vlastné náklady pripravili deťom učebný materiál a osobne ich doručili žiakom. Bolo to v čase, keď bolo moderné zostať doma. Snažili sme sa priblížiť našim žiakom všetkými možnými spôsobmi.

Veľká väčšina školákov si povinnosti plnila vzorne aj na diaľku. No našli sa žiaci, ktorí aj po niekoľkonásobnej výzve reagovali veľmi slabou: spravili si prázdniny už o niečo skôr. Uvidíme na jeseň, v ďalšom školskom roku, čo táto situácia priniesla našim žiakom. A či tí žiaci, ktorí trochu poleňosili, nebudú mať problémy. Alebo, naopak, uvidíme, či tí aktívni žiaci vynaloženú snahu na jeseň zúročia a prekvapia svojimi vedomosťami. Čas ukáže.

Žijeme v 21. storočí a či sa nám to páči, alebo nie, človek tohto storočia musí byť *počítačovo gramotný*. Prináša to doba. Nemôžeme sa brániť komunikačným technológiám. Podobná situácia sa môže zopakovať kedykoľvek. Už vieme, že bez moderných technológií vzdelávanie na diaľku nie je možné. Mnohí rodičia si možno povzdychli: *Kde na to vziať?! Vedzte, že ani nás učiteľov sa nikto zhora nespýtal, či doma máme internet, notebook a paušál na mobil*. Pre našich žiakov sme to jednoducho urobili úplne prirodzene, pričom sme sa vôbec nepozerali na to, že ide o naše vlastné náklady.

Pozrime sa však na túto novú situáciu aj trochu pozitívne. Mnohé deti si konečne užili rodičov. Rodičia mali viac času len tak si podebatíť so svojimi deťmi. Mnohí z nich si vyskúšali rolu učiteľa a milované dieťa videli aj v pozícii žiaka. Videli, ako ich deti rozmýšľajú, ako pracujú. No veruže, niektoré deti bolo treba motivovať oveľa viac. Vieme, že nie všetkým sa chcelo, niektoré defúrence si aj poplakali. Ceníme si snahu každého žiaka.

V júni mali možnosť do školských lavíc zasadnúť žiaci 1. až 5. ročníka. Mnohí túto možnosť využili. Za ten mesiac sme s nimi zopakovali učivo a doplnili medzery v ich vedomostiach.

Na záver chceme pár riadkov venovať našim deviatakom. Žiaci posledného ročníka každý rok zažívajú rozlúčku so školou v telocvični. Corona ich však o túto možnosť pripravila. Tento rok našu školu opúšťajú: Tamara, Laura, Barbora, Stanislava, Nina, Viktória, Sára, Filip, Braňo, Martin a Martin, Hugo a Luboš. Aspoň prostredníctvom novín im chceme zaželať, nech sa im na stredných školách darí.

Nezabudnite na našu základnú školu, vždy vás radi uvidíme! Prajeme vám tie najsprávnejšie rozhodnutia, nech už vaše kroky povedú ktorýmkoľvek smerom. Veľa šťastia, absolventi!

Ako materská škola zvládla obdobie koronavírusu

■ Preplnené nákupné centrá a ulice v mestách ostali zrazu prázdne. Bolo to, akoby sa svet zastavil. Naše deti vymenili kamarátov v škôlkach a školách za chvíle strávené doma so svojimi najbližšími. A väčšina z nás dospelých ostala doma tiež. Museli sme nájsť spôsob, ktorým budeme našu prácu vykonávať na diaľku. Naše životy zrazu neboli také, na aké sme boli zvyknutí.

Máme za sebou zvláštne obdobie. Obdobie, ktoré nám veľa vzalo. Alebo dalo? Čo ak nás tie náročné mesiace, ktoré máme za sebou, mali naučiť, že jediné, na čom skutočne záleží, je naše zdravie a zdravie tých, ktorých milujeme? Určite každého z nás počas tohto obdobia prepadol strach o seba a o blízkych. Myslí, že všetci sme sa ocitli v situácii, keď sme museli našim deťom vysvetľovať, že nemôžu ísť navštíviť svojich milovaných starých rodičov, ktorým najviac hrozila nákaza nebezpečným vírusom. Našťastie, boli sme trpezliví a zvládli sme to.

Ale ako to bolo s našou škôlkou, keď jej brány ostali zrazu zatvorené? Pre všetkých, či už pre nás učiteľky, či pre vás rodičov, alebo pre všetky naše detičky to bolo niečo nové, nepoznané. Niečo, s čím asi nikto z nás nepočítal. V našom učiteľskom kolektíve sme prvých dní premýšľali hlavne nad tým, ako aspoň čiastočne nahradiť deťom všetok ten čas a aktivity, na ktoré boli zvyknuté zo škôlky. Rozhodli sme sa poslať rodičom plány, ktoré sme si zvyčajne pripravovali do práce. Spolupráca s rodičmi bola naozaj príjemná a veľmi často sme dostávali správy plné detských výtvarov.

Aj keď to bola skúsenosť, ktorá nás naučila pracovať s deťmi na diaľku, myslím, že všetci sa zhodneme na tom, že čas, ktorý strávi dieťa v škôlke s kamarátmi a s pani učiteľkami, je nenahradiiteľný. A určite sa každý z nás potešil, keď sme sa dozvedeli, že sa naša škôlka opäť otvorí a všetci sa budeme môcť stretnúť. Síce za sprísnených podmienok, ale predsa. Už sa môžeme opäť tešiť z každodenných spoločných chvíľ a užívať si vzájomnú prítomnosť.

My ľudia sme zvláštni. Vždy chceme to, čo práve nemôžeme mať. Keď sme museli ráno vstávať do práce, do školy, do škôlky, sťažovali sme sa, že chceme byť doma. A zrazu, keď sme ostali pár týždňov doma, nám bolo ľúto dokonca aj za skorým vstávaním. Dúfam, že každému jednému z nás tie týždne, ktoré sme museli stráviť doma s najbližšími, dodali plno energie, a že si každý z nás uvedomil, čo je v živote naozaj dôležité.

Svet sa pomaly vracia do starých koľají. Každým dňom získavame väčšiu a väčšiu slobodu a vraciame sa k zabehnutému životu. Nemôžeme však zabúdať na to, že všetko zlé, čo sa vôkol nás deje, má nejakú príčinu. Vážme si jedinečnosť našej planéty, prestaňme ju ničiť a správajme sa k nej zodpovednejšie. Viac si ceňme chvíle strávené s našimi blízkymi, užívajme si jeden druhého. Vážme si všetko, čo máme, lebo nikdy nevieme, v ktorom okamihu sa situácia môže zmeniť. Budme vďačnejší a láskavejší jeden voči druhému. Nerozmýšľajme nad tým, čo všetko by sme chceli a nemáme. Budme vďační za každú maličkosť, ktorú nám život priniesol do cesty.

Petronela Kútiková

Pedagogickí zamestnanci školy

Čo nám koronavírus vzal a dal?

Na otázku položenú v nadpise si musí odpovedať každý sám. Nikto z nás nebol na príchod pandémie pripravený a ako sa hovorí, každá minca má dve strany. Každá situácia nám môže niečo priniesť a niečo vziať.

Hlavným veliteľom v období prvej vlny pandémie bol pán Strach. Strach z choroby, zo smrti, z ohrozenia, z odmietnutia, z nedostatku atď. V každom z nás sa prejavoval po svojom. Či sme dospelí, alebo dieťa, každého z nás tento pán ovplyvnil a vytvoril v našom vnútri priestor pre rôzne emócie.

Medzi základné ľudské potreby patria pocity bezpečia a istoty, ktorých sa nám v spomínaných dňoch nedostávalo veľa. Zvykli sme si na to, že môžeme chodiť, kam chceme a kedy chceme. A teraz sme sa museli riadiť príkazmi a zákazmi. Naša sloboda utrpela. Strach nám však ukázal, čo všetko v sebe nosíme a akí naozaj sme, lebo vzťahy sú naše zrkadlá.

Pracovali sme z domu, deti sa učili z domu, mnohí sme v jednom priestore zotrvali 24 hodín sedem dní v týždni. Zrazu nás bolo priveľa a byty sa nám zdali priplné. Vadilo nám, že deti odporovali, plakali, neposlúchali. Dieťa má však v sebe všetky emócie, aj negatívne, aj pozitívne. A všetky sú v poriadku. Lenže budme k sebe úprimní: nepáči sa nám, keď sa dieťa správa inak, ako chceme. Často používame formulku: nebuď taký, nebuď onaký. Dieťa má potom tendenciu vyhovieť rodičom, aby získalo ich lásku a pozornosť. No v takom prípade sa uňho začína objavovať prvotný strach: strach z odmietnutia či opustenia. Dieťa začína byť také, aké ho chce mať rodič, a prestáva byť samo sebou.

Toto obdobie strachu v našom vnútri nám odkrylo veľa tém. Možno práve preto ďakujem tejto epidémii, lebo verím v dobro v každom z nás. Dúfam, že sa väčšina z nás zamyslela aj nad pozitívmi tohto obdobia.

Pandémia nám dala odpovede na naše hodnoty. Dala nám možnosť zamyslieť sa nad životom a možnosť upraviť si vlastný hodnotový rebríček. Tiež tráviť viac času s našimi deťmi, načúvať im a vážiť si ich prítomnosť, na ktorú vďaka uponáhlanému

životu *nemáme čas*. Často sme hovorili: *Už nech sa otvorí materská škola a nech idú do kolektívu, lebo deti to potrebujú*. Deti však potrebujú hlavne rodinu, objatie rodičov, láskanie v náručí, podporu a hlavne pocit, že ich niekto potrebuje.

V týchto časoch mali každá matka a každý otec čas odpovedať si na otázky: *Som svojmu dieťaťu dosť dobrým rodičom? Robím to správne? Dávam svojmu dieťaťu dostatok úcty?* Lebo **akú úctu prejavujeme voči dieťaťu, takú ju bude mať dieťa samo voči sebe. A takú ju pravdepodobne máme aj voči sebe samým.**

Takže áno, každá minca má dve strany – tú dobrú a menej dobrú. V tejto súvislosti nezaškodí pripomenúť si indiánsky príbeh, v ktorom starý otec dáva vnukovi dôležitú životnú lekcii. Hovorí mu, že vo vnútri každého z nás prebieha bitka.

Starý otec hovorí: *Vnuk môj, boj je medzi dvoma vlkami, ktorí žijú vo vnútri nás všetkých. Jeden z nich je zlý. Je to hnev, závišť, žiarlivosť, smútok, ľútosť, chamtivosť, arogancia, vina, odpor, menejcennosť, ľži, falošná pýcha, nadradenosť a ego. Druhý je dobrý. Je to radosť, pokoj, láska, nádej, pokoj, pokora, láskavosť, zhovievavosť, empatia, veľkorysosť, pravda, súcitiť a viera.*

Vnuk nad tým chvíľu premýšľa a spýta sa: *Ktorý vlk vyhrá?*

Starý otec odpovie: *Ten, ktorého kŕmiš.*

Aj napriek všetkým okolnostiam, ktoré ovplyvňujú našu osobnosť a budúcnosť, si vždy spomeňme na príbeh dvoch vlkov, ktorý nás učí: Naša budúcnosť a náš osud je v našich rukách. Je na nás, aby sme kŕmili našu odvahu a odvahu našich detí, aby sme vlastnú myseľ a myseľ našich detí kŕmili všetkým, čo potrebujeme na dosiahnutie úspechu, šťastia a lásky v našom živote.

Ivana Štellerová

Nemať hnevnikov a odpúšťať

Rozhovor s Ruženou Lukáčovou

■ Tetu Ruženu Lukáčovú z Dubovej poznám od malička. Popri mojich rodičoch a starých rodičoch to bol ďalší človek, s ktorým som v útlom veku trávil veľa času. Patril som totiž k deťom, ktoré na prelome 70. a 80. rokov 20. storočia opatrovala ešte pred ich nástupom do materskej školy. Ako žena v domácnosti takto pomohla mnohým matkám z našej obce aj zo susedných dedín, ktoré chceli po materskej dovolenke skôr nastúpiť do za-

mestnania. Kým niektoré deti chodili počas pracovných dní do jasieľ, ja som chodil *do Lukáčov*.

Teta v spomenutom období vyopatrovala asi stovku detí vrátane oboch mojich bratov. Začiatkom tohto roka sa dožila osemdesiatky. Pri tejto príležitosti som ju navštívil a po srdečnom prijatí som jej popri spomínaní položil niekoľko otázok.

Viem, že nepochádzate z našej obce. Kam siahajú vaše korene a prečo ste sa usadili práve v Dubovej?

Ja som rodená Východniarka, zo Stropkova. Ako štrnásťročnú ma prijali do textilnej školy v Ružomberku. Tam som skončila učňovku, ale môjho otca medzitým v päťdesiatom piatom roku zatvorili pre politiku a naša rodina sa rozpadla. Mama odišla do Čiech a ja som po skončení školy odišla za ňou, aby som jej pomáhala. Lenže sa mi nepáčil tamojší spôsob života, tak som sa s kufříkom vrátila na Slovensko k starej mame, ktorá bývala v Mokrej Lúke pri Revúcej. Bola to banícka oblasť a tam som sa spoznala s mužom, ktorý bol baník, ale rodák z Brusna. Bol invalid a spolu sme chceli odísť niekde do zdravšieho prostredia. Tak sme prišli do Dubovej, blízko mužovho rodiska. Naozaj sa mi tu páči, cítim sa tu doma, mám tu už svoje korene.

Spomenuli ste svojho otca. Čo pre vás znamenal a prečo mal taký ťažký osud?

S otcom sme si veľmi blízki. Snažil sa mi zabezpečiť dobré vzdelanie a ja som vedela pochopiť, čo myslí a aké má so mnou plány. Otec bol fyzicky postihnutý, bol maličký (menší ako ja) a mal hrb, ale bol všestranne zdatný a venoval sa mnohým veciam. Ešte nemal osemnásť a už patril k zakladateľom komunistickej strany u nás. Po vojne bolo veľa invalidov a biednych a on sa im snažil pomôcť najmä pri vybavovaní dôchodkov a štátnych podpôr. Správanie sa členov v tejto strane sa mu ale nepáčilo a začal odmietať všetky funkcie, ktoré mu ponúkali, až v päťdesiatom druhom alebo treťom hodil členskú knižku na stôl a už nechcel byť komunistom. Potom sa začalo prenasledovanie, odpočúvanie a nakoniec ho odsúdili na pätnásť rokov za špionáž a za to, že chcel zmať prvú celoštátnu spartakiádu, v ktorej som cvičila aj ja. Jeden rok sedel v Leopoldove s Husákom a potom vo Valdíciach, kde boli zatvorení aj mnohí kňazi a biskupi. Maloval, písal básne, ktoré som pri návštevách prenášala z väzenia na zrolovaných cigaretových papierikoch. Privyrábali si tam aj výrobou rôznych hier a hlavolamov. Písmeno K na písacom stroji si vyrobil sám a podľa toho sa dalo spoznať, ktoré dokumenty písal on. Vo vyšetrovacej väzbe mu na posmech doniesli hrbu papierov, aby tam napísal všetkým, ktorým v predošlom období pomohol. Ale on ľuďom nepomáhal preto, aby sa mu každý odvdáčil. Nieкто mu doniesol masla, nieкто doviezol drevo, nieкто nič. Veď človek nerobí veci len preto, že chce získať, že chce zarobiť. A už vôbec nie preto, že chce mať moc alebo nedajbože slávu.

Kedy ste začali písať verše a čo vás k poézii priviedlo?

Predtým som písala len pre seba, pre svoje potešenie, nič som neodkladala. Niektoré dievčatá si písali denník. Dnes je to už dokázané, že keď máš na niekoho zlosť, napíš si, čo ťa zlostí, a roztrhaj alebo spál. Ja som si tú zlosť alebo radosť, nejaký zážitok, začala písať vo veršoch. Najmä vtedy, keď ma niečo rozhorčilo, ako takú svednosť som to dala na papier. Zakaždým som to stratila alebo zničila. Až neskôr, keď som zistila, že sa to niekomu páči, dávala som do šuflíka. Mám v hlave ešte nejaké myšlienky, len už nevidím písať.

K množstvu vašich záujmov patria aj veci medzi nebom a zemou.

V minulosti sa ľudia takýmto veciam nevenovali. Všetko bolo dané: buď verím, alebo neverím. A mňa vždy zaujímalo to, o čo sa bežné deti nezaujímal. Ja som sa raz na to pýtala môjho otca, ktorý mi povedal, že nemôže vidieť ten, kto neverí. Nemôžeš vidieť človeka, keď mu neveríš. Keď nemáš otvorené srdce pre všetkých ľudí, všetky zvieratá, pre našu Zem. A Zem nám všetko vracia. V minulosti sa v živote ľudí objavovali aj také veci ako rodinné zlosti a kliatby, ktoré ich sprevádzali aj niekoľko generácií. Teraz akoby sa všetko vracalo hneď. Aj tá korona akoby bola odpoveďou Zeme na to, ako sa k nej správame. Dobré vieme, že Boh pozná všetky naše skutky, všetky naše myšlienky. Ony blúdia vesmírom a vracajú sa k nám...

Myslíte, že ľudia by sa mali zmeniť? V čom?

Ľudia dostávajú upozornenia, aj cez zjavenia Panny Márie, ale nemenia sa. Aj táto korona by nás mala k tomu priviesť, ale trvala príliš krátko. Museli by sme padnúť úplne na dno, aby sme sa zmenili, ale to si neželá nik, ty ani ja, ani nikto z nás.

Sme naučení žiť vysoko, dobre sa mať. A plytvať všetkým. Tričko – no nekúp si ho, keď stojí len dve eurá. Ale že ho nepotrebujem... Nikoho nemôžeš do ničoho nútiť, všetci máme slobodnú vôľu. Ale vždy máme na výber, ktorú cestu si vyberieme. Život nie je jednoduchý, ale je pritom veľmi krásny. Žiť sa oplatí, aj keď ti je raz lepšie, raz horšie. Vedci niekedy chceli objaviť Perpetuum mobile, ale ono tu je: celý vesmír so všetkým, s počasím... všetko funguje. Len by sme sa mali správať ako ľudia. Lebo život každému všetko vráti. Kto niekomu ublíži, bude mu ublížené, kto pomôže, takisto sa mu vráti.

Hlavne nech nikto neublízuje deťom, nehovorí, že ten je taký alebo taký. Lebo z tých planých detí sú teraz mnohokrát dobrí rodičia. Aj v škole, neviem, ako je to teraz, ale ak sa niekedy dieťa neučilo na jednotky, hovorilo sa, že pôjde pásť kravy. A dnes? Tak by sme tých pastierov potrebovali a nemá kto tie kravy pásť. A bez nich ako...? Vážme si človeka, jeho prácu, to, čo vytvorí, nemusí to byť veľké dielo. Nie každý je najmúdrejší, nie každý má nadanie na učenie. Dnes sa hrdíme tým, že máme veľa vzdelaných ľudí. Ale nezdá sa mi, že sú naozaj vzdelaní. Sú len naučení to, čo študovali, ale nevedia sa obracať v živote. A mnohokrát ani správať sa ako vzdelaní a múdri. Sme naozaj takí poriadni, ako sa tvárime, keď nám záleží len na tom, čo máme doma, a čo je za plotom, to nám je ukradnuté? Nechcem kritizovať mládež, veď je výnimočná, je nádherná, tí chlapi aj tie dievčatá. Len v autobuse sa tehotnej žene a starému človeku nemá kto vystúpiť z miesta. Sme hluchí a slepí oproti životu. Všetci sa chceme mať dobre, ale čo je vlastne dobre...?

Sedliacky rozum a logické myslenie akoby nám chýbali. Koľko vecí museli kedysi zvládať len obyčajné dedinské ženy!? Napríklad zasiať ľan cez tkanie až po šitie. Podobne chlapi. Nechcem sa vracáť k tomu, čo bolo, ale o robotu sa treba zaujímať. Najľahšia robota je povedať neviem alebo nevládzem.

Čo je podľa vás pre život človeka dôležité?

Nemať hnevnikov a odpúšťať. A modliť sa za ľudí, ktorým sme ublížili, a aj za tých, ktorí ublížili nám.

Martin Lokša

Z činnosti denného stacionára

Jedenásteho marca sme sa všetci lúčili so zmiešanými pocitmi napriek tomu, že aktuálne dianie vo svete sme spoločne sledovali už niekoľko týždňov. Vedeli sme, že situácia je vážna. V období pred uzavretím denného stacionára boli zdieľanie nových informácií a diskusie o možných scenároch vývoja pandémie súčasťou našej rannej komunity. Aj rady a vzájomná psychická podpora tvorili pevný rámec týchto dní. Radili sme sa, aké lieky je potrebné doplniť do domácej lekárničky, aká bylina by bola prospešná, ako najlepšie posilniť imunitu.

Dni plynuli, situácia vo svete sa zhoršovala. Najprv sa koronavírus objavil v Čechách a o pár dní hlásilo prvé prípady aj Slovensko. Od týchto okamihov sme vedeli, že v priebehu niekoľkých dní sa ocitneme v situácii, ktorá bude pre všetkých ťažkou skúškou. Napriek tiesnivému pocitu z tušenia nadchádzajúcich udalostí sme sa navzájom uistovali, že to zvládneme. Najvýraznejší faktor, ktorý negatívnym spôsobom ovplyvňoval

psychické prežívanie väčšiny z nás, bola chýbajúca perspektíva, svetielko na konci tunela. Pri lúčení sme ešte nemali predstavu, akým spôsobom budeme fungovať, či sa budeme môcť vídať a ako dlho bude trvať izolácia, preto nejednému z nás vypadli z očí slzičky. Dohodli sme sa na pravidelných telefonických rozhovoroch a po spoločnom obede sme sa rozlúčili.

O pár dní po uzavretí denného stacionára vyšiel od ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny odporúčaný postup pre poskytovateľov sociálnych služieb. Zariadenia, ktoré poskytovali sociálnu službu ambulantne, mali zmeniť formu na terénnu službu. V prvých dňoch to znamenalo nevyhnutnú pomoc klientom

v ich domácom prostredí, napríklad pri zabezpečení nákupu a liekov, donáške obedov a podobne. Odporúčal sa pravidelný telefonický kontakt. Bolo to obdobie, v ktorom sa očakával najhorší možný scenár pribúdania prípadov COVID-19 a dobrovoľná izolácia bola odporúčaná všetkým Slovákom. Tieto chvíle boli ťažké aj pre niektorých našich klientov, hlavne pre tých, ktorí bývajú sami. Cítili sa veľmi osamelo, pretože aj ich vlastné rodiny ich chceli chrániť a vyhýbali sa priamym kontaktom s nimi. Zlepšenie počasia po Veľkej noci bolo pre všetkých veľmi prospešné. Konečne sme si mohli posediť na dvore, zdržať sa dlhšie v družnejšom rozhovore. Pomaly sme k posedeniam pridávali aj prechádzky a začali sme klientov aktivizovať drobnými úlohami. Klienti si navzájom telefonovali a podporovali sa.

Situácia na Slovensku sa od polovice mája začala ukazovať ako veľmi sľubná. Karanténne opatrenia zafungovali a konečne sme mali po dlhšej dobe pocit, že svetielko na konci tunela začína žiariť. Začali sme sa stretávať v mini skupinkách a čakali sme na uvoľňovanie opatrení, ktoré krízový štáb konečne ohlásil na 3. júna.

Každý z nás pocítil úľavu z toho, že sa život aspoň trochu vracia do normálnych koľají. Keď sme sa v prvom týždni po otvorení denného stacionára stretli a rozprávali o vnútornom prežívaní počas izolácie, klienti opisovali svoje myšlienky, pocity a obavy, ktoré v tomto období zažívali. Z ich úst zazneli slová ako *osamelosť, izolácia, strata voľnosti, depresia, samota, stres, pokora, neistá budúcnosť, čo bude s rodinou – s mladými, narušenie zabehaného režimu, túžba po živote, ekonomická nestabilita, obavy z návratu pandémie*. Podľa ich slov im pri zvládaní tohto ťažkého obdobia pomáhala viera a modlitba, ako aj pomoc a podpora *sestričiek* z denného stacionára.

Spoločnými silami sme to zvládli a tiež sme si uvedomili, že Denný stacionár Nemecká nie je len sociálnou službou pre prijímateľov a prácou pre zamestnancov, ale že toto slovné spojenie má v sebe aj iný rozmer, ktorý súvisí s pocitom spolupatričnosti. A toto poznanie nás hreje pri srdci.

Na záver by som chcela v mene všetkých venovať spomienku dvom úžasným osobkám, ktoré rodinu nášho stacionára opustili počas tohto náročného obdobia. Všetkým klientom aj zamestnancom padlo veľmi ťažko, že sa s nimi po ich odchode nemohli dôstojne rozlúčiť. Pani Jozefínka a pani Alžbetka ostávajú navždy v našich srdciach.

Renáta Liptaiová

Kam na výlet v blízkom okolí

Po roku je tu opäť obdobie, v ktorom viac ako inokedy hľadáme na svete miesta, kde by sme si mohli oddýchnuť a načerpať nové sily. Leto. Deťom prináša vytúžené prázdniny, dospelým možnosť zastaviť sa. Mnoho rodín zvyklo práve počas leta cestovať k moru či spoznávať iné krajiny. Toto leto však bude iné. Aj vďaka celosvetovej pandémie je cestovanie obmedzené a do niektorých krajín sa nedostaneme vôbec. Veľká časť dovolenkujúcich sa preto rozhodla stráviť dovolenku na Slovensku. Krásne lokality, ktoré stojí za to vidieť a spoznať, sú aj v našom okolí. Horehronie sa začína prebúdzat a v ostatných rokoch aj vďaka nadšencom vznikli unikátne miesta, aké nikde inde nenájdete.

Prdimuchova upírska izba

Vedeli ste, že Drakula mal na Slovensku upírskeho príbuzného? V neďalekej Hornej Lehote kedysi žil jediný slovenský upír Prdimucha, ktorý podľa legendy napadol istého Jána Lehotského. Oslobodíť ho mala jeho milovaná Fonfa. Dnes sa spolu s deťmi môžete zahrať hru na únik z Prdimuchovej izby alebo prejsť sa po jeho chodníku. Miestni hovoria, že Prdimucha bol strigôň a vedel sa premieňať na rôzne zvery. Okrem tejto zaujímavej atrakcie sa v Hornej Lehote môžete pozrieť aj do Keltskej izby, kde sa dozviete zaujímavosti zo života Keltov na území Horehronia. A ak si prázdninujúci školáci predsa len budú chcieť pripomenúť školu, určite sa zastavte v pamätnej izbe Sama Chalupku a tiež na Hrádku, ku ktorému vedie náučný chodník. Okrem známeho básnika ho mala v oblube nemenej slávna spisovateľka Božena Němcová.

Prdimuchova izba

Farma Dolinka

Neďaleký Lopej sa nám spája predovšetkým s chýrnou lopejskou zmrzlinou. Ale vedeli ste, že sa tam nachádza aj jedinečná farma zameraná na chov domácich a okrasných zvierat? Nájdete ich tam viac než 50 druhov. Najmä deti sa určite potešia, keď na vlastné oči úplne zblízkavidia pávy, bažanty, okrasné húsky, exotické vtáky, labute či pštrosy a korytnačky. Kto má rád dotyk jemného zvieracieho kožuška, poteší ho maznanie s králikmi a jazda na poníkovi. Ak by ste sa chceli previezť na bicykli, odporúčame cyklotúru starou cestou z Lopeja do Predajnej, odtiaľ do Zámestia a takisto starou cestou popod komunikáciu I/66 do lokality Sviniarka. Odmenou za námahu budú krásne prírodné scenérie a výhľad na okolitú prírodu.

Raj zvierat

Milovníci exotických zvierat určite ocenia, že aj v našom okolí sa nachádza unikátna mini ZOO, ktorú vybudovali v blízkom Jasení. Okrem tradičných domácich zvierat ako kozičiek a mačiek tu môžete vidieť aj opice, pumu, rysa, leoparda, výra alebo hrdličky. Zvieratká možno aj kŕmiť či pohladkať, čo určite ocenia najmä deti.

Predajnianske vodopády a vodný mlyn

Kto nechce ísť z Nemeckej veľmi ďaleko, ale predsa ho láka zaujímavý výlet a zvládne aj náročnejšiu túru, môže sa ísť pozrieť na Predajnianske vodopády. Nachádzajú sa v nadmorskej výške 725 m n. m. v doline Predajnianske Čelno pod Kelemenovým tunelom. Tunel na lesnej ceste je jedinečnou technickou pamiatkou a je jediným svojho druhu v strednej Európe. Okrem vodopádov a tunela je pre milovníkov prírody určite zaujímavá aj prírodná rezervácia Predajnianska slatina a prírodná pamiatka Jajkovská sutina. Tým, čo sa do prírody nechce, ale k vode majú blízko, odporúčame návštevu vodného mlyna v Predajnej. Bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku a aj dnes v ňom môžete vidieť zachované technologické zariadenie na mletie obilia.

Predajnianske vodopády

Exteriér predajnianskeho mlyna

Interiér predajniarskeho mlyna

A čo u nás v Nemeckej?

Ak sa predsa len rozhodnete ostať doma, aj v našej obci a jej blízkom okolí nájdete miesta, ktoré stojí za to vidieť. Milovníci turistiky určite ocenia prechádzku k studničke svätej Anny, k jubilejnému krížu, ktorý svieti nad Nemeckou, alebo do doliny Sviniarka. Tí odvážnejší a fyzicky zdatnejší možno pôjdu k VI-čej diere, z ktorej je zaujímavý pohľad na našu dedinu. Zaujímavú turistickú vychádzku ponúka aj archeologická lokalita Hradisko, ktorá sa nachádza v nadmorskej výške 785,5 m n. m. Pri troche fantázie sa so zatvorenými očami prenesiete až do doby bronzovej. Nakoniec určite odporúčame vyskúšať splav Hrona. Ale pozor! Ak to skúsíte raz, Hron vás bude volať zas a znova.

Slovensko je krásna krajina, ktorú sa oplatí spoznať. Toto leto máme jedinečnú možnosť prejsť si zaujímavé miesta a objaviť jeho skryté poklady, ktorých nie je málo. Cestujme, spoznávajme, budme hrdí. Na našu krajinu, na naše krásne Slovensko. Aby sme potom, keď už budeme môcť slobodne cestovať kamkoľvek, mohli aj ostatným s hrdosťou rozprávať, aké jedinečné veci doma máme.

Zuzana Kováčová Švecová

Zdroje informácií a fotografií:

www.horehronie.sk

www.kamnahorehroni.sk

www.horna-lehota.sk

Pohľad na Nemeckú a Nízke Tatry spod Revišťa

Spomienka na pána farára Sitára

■ V decembri uplynie sto rokov od narodenia katolíckeho kňaza a nášho niekdajšieho farára Pavla Sitára. Na dubovskej fare pôsobil takmer dve desaťročia. Hoci sem prišiel už ako vyše štyridsaťročný zrelý muž, bolo to jeho prvé farárske pôsobisko. Čas medzi vysviackou a príchodom do Dubovej strávil buď ako kaplán, teda pomocný kňaz, vo väzení alebo v civilnom zamestnaní. Patril k mnohým kňazom banskobystričského biskupstva, ktorých komunistický režim prenasledoval, väznil a ktorým bránil vykonávať duchovné poslanie, ktoré si zvolili.

Pavel Sitár sa narodil 4. decembra 1920 v neďalekej Sielnici ako jedno zo siedmich detí Pavla a Márie, rodenej Kuzmovej. Po absolvovaní strednej školy a maturite v roku 1941 sa prihlásil na štúdium teológie, ktoré prerušila tragická rodinná udalosť. Pri prechode frontu Zvolenskou kotlinou v roku 1945 zasiahol dvor jeho rodného domu v Sielnici delostrelecký granát alebo mína. Jeho otca smrteľne zranila črepina a dom vyhorel. Po náhlejšej smrti otca sa staral o matku a v teologických štúdiách pokračoval o rok neskôr. Za kňaza ho vysvätil nitriansky pomocný biskup Eduard Nécsey v júni 1947. Primičnú omšu slúžil 22. júna 1947 v sielnickom kostole.

Portrét z mladosti

Najskôr *kaplánčil* v Handlovej a v Čiernom Balogu. V júni 1948 ho biskup poslal za kaplána do Nitrianskeho Pravna a v decembri už slúžil ako kaplán v Chrenovci. Tu počas jeho pôsobenia vyhorel kostol. Sám sa aktívne zapájal do výstavby nového chrámu. Ako mladý odvážny kňaz v kázňach vystupoval proti zoštatňovaniu súkromného majetku a kolektivizácii. V roku 1952 ho vzali do väzby v Banskej Bystrici, kde ho držali

v tme, aby nevedel, či je noc alebo deň, a podrobovali ho fyzickému násiliu. Vo väzení strávil sedem mesiacov. Odsúdili ho za trestný čin poburovania proti republike a zneužitia náboženskej funkcie na tri roky odňatia slobody, päť rokov pozbavenia občianskych práv a slobôd a 5 000 Kčs pokuty. Väznili ho v Ilave, odkiaľ ho 4. mája 1953 prepustili na amnestiu prezidenta ČSR Antonína Zápotockého.

V roku 1991

že som katolícky kňaz. Za ilegálne vedenie seminaristov ho odsúdili na sedem rokov odňatia slobody a konfiškáciu majetku. Vo väzení vo Valdiciach pracoval ako brusič skla do amnestie, ktorú mu udelili 9. mája 1960. Po prepustení sa opäť vrátil do výroby.

V roku 1964 dostal štátny súhlas a mohol sa vrátiť do pastoraácie. Najprv bol kaplánom v Kremnici, od roku 1966 pôsobil v Detvianskej Hute a od roku 1967 sa prvýkrát stal správcom fary u nás v Nemeckej.

Veriaci v našej farnosti na Pavla Sitára spomínajú ako na priameho, otvoreného a spoľahlivého človeka, ktorý bol náročný na seba i na iných. Jeho kázne, pri ktorých často zatváral oči, odrážali jeho múdrosť a sčítanosť. Organizátka Kvetoslava Črepková s dcérou Zuzanou, ktorú v tom období zasväcovala do hry na organe, si s úctou spomínajú na to, ako mu záležalo na priebehu a úrovni liturgie. O ťaživých skúsenostiach z výsluchov v komunistických väzniciach, kde sa stretol s veľkým ponižovaním a telesným i duševným trápením, sa zmieňoval len výnimovo. Rád sa zhováral s ľuďmi a zmysel pre humor, ktorý bol preňho typický, ho neopúšťal ani vo vážnych situáciách. Na začiatku svojho pôsobenia vo farnosti, v roku 1969, dokonca navštívil s nemečianskymi ochotníkmi divadelnú hru *Surovô drevo*. Keďže išlo o prácu s mládežou, po napomenutí svetskej vrchnosti, ktorá nemala rada spoločensky a kultúrne angažovaných kňazov, v týchto aktivitách nepokračoval. S jeho tunajším pôsobením je spojená stavba novej farskej budovy, ako aj výmena strešnej krytiny na kostole. Tieto investície sa mohli uskutočniť vďaka štedrosti farníkov, ktorí sa nezištne podieľali aj na mnohých stavebných a pomocných prácach. Na ich motivovanie mal pán farár nemalú zásluhu. Pre nedostatok peňazí bola nová fara pokrytá škridlami zo starej budovy a medený plech bol použitý len na časti kostolnej strechy.

V roku 1985 bol Pavol Sitár z Nemeckej preložený do Pohronskej Polhory a duchovné povolanie završil ako farár v Pitelovej, kde pôsobil od roku 1992. V roku 1991 mu udelili titul čestný dekan a v tom istom roku ho súd v plnom rozsahu rehabilitoval. Zomrel 6. februára 1993 v Pitelovej. Farníci ho našli mŕtveho, sediaceho v kresle nad breviárom. Jeho telo odpočíva pod múrmi Kostola Duchu Svätého v rodnej Sielnici.

Martin Lokša

Použitá literatúra:

Brendza, G.: *Blahoslavení prenasledovaní pre spravodlivosť*. Kňazský seminár sv. Františka Xaverského B. Bystrica – Badín, 2006.

Várošík, M.: *Kňaz Pavol Sitár, trpiteľ pre vieru*. Dostupné na internete: <https://www.permonre-vue.sk/knaz-pavol-sitar-trpitel-pre-vieru/>

Na pôsobisku v Pohronskej Polhore

V auguste 1990 pred dubovskou farou na primíciách Igora Vajdu, P. Sitár druhý zľava

Na divadlo Surovô drevo mám krásne spomienky. Tonko Lacko nás nacvičil tance a pán farár Sitár bol režisér. Bol to výborný človek a mal nás veľmi rád. S divadlom sme boli hrať aj v iných dedinách. Spomínam si, že na Cyrila a Metoda s nami ako s mládežou nacvičil program, také pásmo poézie, ktoré sme

prednášali v kostole. Všetci sme boli na spovedi a keď sme zišli z chóru na prijímanie, bol dojatý. Miloval mladých ľudí. Chodili sme za ním aj potom, keď odišiel na Polhoru.

(Spomienka Lubice Tomkovej, rod. Šankovej)

Ochotníci v divadelnej inscenácii Surovô drevo v r. 1969, režisér P. Sitár druhý sprava

O volejbale s Branislavom Skladaným

Dátum a miesto narodenia: 16. november 1983 Brezno
Výška: 183 cm
Smečiarcky a blokársky dosah: 332/315
Post: nahrávač
Počet štartov v seniorskej reprezentácii: 100 (k 5. 10. 2016)
Debut v seniorskej reprezentácii: 20. máj 2005 prípravné stretnutie v Kedzierzyne proti Poľsku

Kariéra:

1998 – 2002 SOPM Trenčín
2002 – 2003 Petrochema Dubová
2003 – 2004 VK Odolena Voda (Česko)
2004 – 2010 Volleyball.cz Kladno (Česko)
2010 – 2013 Generali Haching (Nemecko)
2013 – 2016 Nantes Rezé Métropole Volley (Francúzsko)
2016 – 2017 Noliko Maaseik (Belgicko)

Reprezentačné úspechy:

1999 MS kadetov Saudská Arábia (13. miesto)
2001 MS kadetov Egypt (13. miesto)
2001 ME kadetov Česko (7. miesto)
2001 MS juniorov Poľsko (9. miesto)
2002 ME juniorov Poľsko (8. miesto)
2003 MS juniorov Irán (9. miesto)
účastník seniorských ME 2007 v Rusku a 2011 v Česku a Rakúsku
bronzový medailista z Európskej ligy 2007
5. miesto na ME 2011
3. miesto na Final Four 3. skupiny Svetovej ligy 2015

Klubové úspechy:

majster ČR a víťaz Českého pohára s Odolenou Vodou, dvakrát majster ČR, 2. a 3. miesto v extralige, dvakrát 2. miesto v Českom pohári s Kladnom
3. miesto v extralige, 2. miesto v Slovenskom pohári s Dubovou
2011, 2012 a 2013 víťaz Nemeckého pohára s Hachingom

Toto je, Braňo, tvoja vizitka na stránke Slovenskej volejbalovej federácie (SVF), ktorú v súčasnosti koučuje hráč Petrochemy Dubovej v rokoch 1993 – 1996 a môj priateľ Martin Kraščenič. Nevieš, aké boli tvoje prvé začiatky vo volejbale. Či to bolo podobné ako v mojom prípade, keď náš pán učiteľ Grežo Babka (myslím, že vo štvrtom ročníku základnej školy v Nemeckej) povedal: *Ty budeš hrať volejbal. U teba to začalo asi oveľa skôr, keďže ty pochádzaš z volejbalovej rodiny. Bol si k tomuto športu vedený odmalička?*

Úprimne povedané, na moje začiatky sa už celkom dobre nepamätám, ale myslím si, že k športu ma viedli hlavne rodičia, môj oco hrával volejbal a ja som sa snažil na neho pozeráť. Na základnej škole nás k volejbalu a futbalu viedol pán učiteľ Rudo Chromek, pretože nás učil telesnú výchovu a dejepis. Pamätám si aj pána trénera Vlada Urbana. V mojich začiatkoch som spolu s volejbalom hrával aj futbal. Ako všetci chlapi z dediny, sme sa večer neučili, ale celý čas sme trávili vonku. Hrávali sme cvočky (kto z mladšej generácie nevie, čo to je za hra, nech sa opýta rodičov – pozn. aut.), basketbal, tenis, čo len išlo. Postupom času som sa volejbalu začal venovať viac a keď ma na jednom futbalovom zápase kopli, otec povedal, že s futbalom som skončil, lebo na volejbale je sieť a je to bezpečnejšie. Na volejbal som bol vtedy maličký a lopta bola ťažká, ale nevzdali sme to.

Asi prvýkrát sme sa my dvaja stretli, keď si ako mladý chlapec začal miništrovať u nás v rímskokatolíckom kostole a ja som ti bol ako starší miništrant školiteľ. Vtedy som ešte netušil, že tvoja volejbalová kariéra sa už začala, keďže sme o tom nikdy spolu nehovorili.

Máš pravdu, my sme sa nikdy o volejbale nerozprávali, teba som mal ako vzor spolu s Marekom a Martinom Lokšom, keď sme chodili spolu miništrovať. Keď sme sa presťahovali z dubovskej *Kolónie* do *starej* Dubovej, chodieval som na zápasy mužov, kde hrávali Mišo Vágner, Milan Štubňa, Miloš Vanek, Lubo Múka, Jano Mígala a iní hráči, ale to, že máme juniorov, to som vôbec netušil. Veľmi som sa potešil, že volejbal má v Dubovej takú históriu. Otec mi rozprával, ako hrával a trénoval jeho brat Ján Skladaný, ako pod ním trénoval aj môj otec. Bolo to množstvo príbehov, z ktorých som mal veľkú radosť. V tom čase som ešte nevedel, že ma volejbal bude živiť.

Predpokladám, že ako žiak si podobne ako moja generácia trénoval a hrával za Základnú školu v Nemeckej. Ktorí tréneri v tom období viedli našich žiakov a čo si si od nich odniesol do budúceho kariérneho života?

Ako žiaka ma trénovali páni Vlado Urban, Jano Jassniker, ako juniora Tibor Štrajánek a v poslednom roku na základnej škole prišiel Juraj Madejský, ktorý bol s Mirom Murgašom a Petrom Jonákom na vojne. Od každého z nich som si niečo odniesol, ale hlavne to, že šport musíš mať rád, musíš mať disciplínu, ďalej to, že volejbal nie je individuálny, ale kolektívny šport, pri ktorom je potrebné prispôbiť sa jeden druhému. Celú základnú školu som hrával volejbal spolu s futbalom. Futbal do šiestej alebo siedmej triedy, už si to presne nepamätám.

V roku 1998 si išiel do centra olympijskej prípravy (COP) SVF Trenčín. Toto stredisko zriadila Slovenská volejbalová federácia, ktorá je zároveň jeho odborným garantom. Tento projekt centralizovanej prípravy vo volejbale vznikol už v roku 1996 a bol realizovaný najprv pri Osemročnom športovom gymnáziu v Trenčíne (pre chlapcov) v rámci ŠG Trenčín. COP zabezpečuje komplexnú športovú prípravu vrátane tréningového a súťažného procesu pre talentovaných

hráčov. Tam si sa stretol aj s Ivanom Hiadlovským, ktorý sa stal šéftrenerom strediska centralizovanej prípravy mládeže Slovenskej volejbalovej federácie (SVF). V tejto pozícii pôsobil až do roku 2006 (hráčska kariéra 1986 – 1989 1. SNL v TJ Petrochema Dubová, trénerské pôsobenie 1995 – 1996 vo VK Petrochema Dubová – pozn. aut.). Povedz nám, aké to tam bolo, Ivana Hiadlovského som totiž zažil pol roka v doraste Petrochemy. Bola to ťažká drina a odopieranie, ktoré nás ale posúvali vpred. Prežívali sme vtedy búrlivé obdobie dospievania a vzdoru, čo nám mnohokrát dal aj *vyžrať* (neviem, prečo toto obdobie trénerskej kariéry nemá I. Hiadlovský vo svojej vizitke – pozn. aut.).

Po základnej škole som prišiel do Trenčína a tam nastal zlom. Práve v Trenčíne si mňa a Matúša Michalca vybrali tréneri Michal Bela a Ivan Hiadlovský, ktorého som poznal z Dubovej, kde trénoval mužov. Tam prišiel môj nárast: počas štyroch rokov som sa vypracoval na nahrávača. Naučili ma toho strašne veľa, za čo som im vďačný. Ak to môžem tak povedať: otvorili mi cestu do sveta. S Trenčínom som veľa precestoval, keby som bol ostal v Dubovej, určite by som neprešiel taký kus sveta.

Po ukončení stredoškolského vzdelania si sa vrátil naspäť domov do tvojho rodného klubu Petrochema Dubová. Tam si pôsobil rok a nastala zmena spojená s odchodom do Českej republiky. Prečo si sa rozhodol ísť do Česka?

Z Trenčína som sa vrátil do Dubovej, podpísal som zmluvu na tri roky, ale po roku som odišiel pre problémy s financiami. Kúpil ma klub VK Odolena Voda z Českej republiky, s ktorým som podpísal zmluvu na päť rokov. Nakoniec som tam bol jednu sezónu, lebo po roku sa klub presťahoval do Kladna. V Českej republike bola úroveň ligy lepšia ako na Slovensku. Na Slovensku som v tom čase mohol ísť do Matadora Púchov, resp. do VKP Bratislava, teda do lepších tímov ako Petrochema Dubová, ale v Čechách bolo viac vyrovnaných družstiev a väčší potenciál. Po jednej sezóne vo VK Odolena Voda som prešiel na šesť sezón do klubu Volleyball.cz Kladno. Nakoniec som bol v Čechách spolu sedem sezón.

Rok 2010 bol opäť tvojím prelomovým, pretože si odišiel hrať do klubov v Nemecku, Francúzsku a Belgicku. Čo sa v tebe zlomilo? Počas zahraničného pôsobenia si sa oženil. Ako to zvládala tvoja rodina a, samozrejme, aj ty sám?

V roku 2010 mi prišla ponuka z Nemecka, aj keď bolo v tom čase Kladno na výslní. Postupne však začali odchádzať sponzori a ja som sa chcel posunúť vpred, lebo česká liga mi už nestačila. Vybral si ma tím z Mníchova, a to klub Generali Haching. Podpísal som tam zmluvu na tri roky. Sponzorom klubu bola poisťovňa Generali a spolu Fridrichshafenom a Berlínom to boli najlepšie kluby. Bojovali sme o titul, tie roky nelutujem. Boli sme tu s rodinou tri roky, v treťom roku manželka otehotnela. Po skončení sezóny sme sa vrátili na Slovensko, kde mi v Dolnom Kubíne porodila synčeka Branka, a v tom istom roku som podpísal zmluvu na tri roky s francúzskym klubom Nantes Rezé Métropole Volley. Francúzska liga je lepšia ako nemecká, bol to môj vrchol. Posledný rok som hral v Belgickej lige, kde som mal zdravotné problémy. Prišiel čas skončiť a vrátiť sa na Slovensko. Tak som sa dohodol na predčasnom ukončení zmluvy (mal som ešte rok platný kontrakt).

Kedy si ukončil svoju reprezentačnú a klubovú kariéru? Čo bolo dôvodom takýchto vážnych rozhodnutí?

V roku 2017 som išiel do reprezentácie, keďže nás čakala kvalifikácia na MS. Reprezentačnú a klubovú kariéru som ukončil pre zranenie. Dôvodom boli problémy s krížami, a keďže rodina posledný rok v Belgicku nebola so mnou, veľmi mi chýbal rodinný život. Pristáhol som sa do Dolného Kubína. Poznám tu dvoch ľudí a začiatky boli veľmi ťažké. V súčasnosti robím v stavebnej firme SPN plus, s. r. o., predávame stavebný materiál a stavíme domčeky, robíme developing.

Ako viem od svojich priateľov z Oravy, stále sa venuješ volejbalu a v súčasnosti trénuješ volejbalovú prípravku v Dolnom Kubíne. Čo ti táto práca prináša a ako ťa naplňa?

Rozbehol som tu volejbal s deťmi, pretože nechcem, aby trávili voľný čas niekde za bytovkami, resp. sedeli doma s tabletmi. Volejbal učím v rámci krúžku, dá sa povedať, že sa venujeme všeobecnej príprave. V dnešnej dobe mám 50 až 60 detí, ktoré sa mi točia. Sú to jednak šesť- až desaťroční žiaci prvého stupňa základnej školy a potom mám deti od 9. ročníka základnej po 4. ročník strednej školy (15- až 18-ročných).

V súčasnosti si asi tiež rád zahráš volejbal, keďže sa stretávame aj na memoriáli Petra Roštára v Predajnej. Tam nám dávaš zabráť svojimi podaniami a smečmi. Školský areál v Predajnej je asi jediným miestom, kde sa stretáva generácia volejbalistov, ktorí vyšli z našej základnej školy a v neposlednom rade hrali v rôznych kategóriách za klub Petrochemy Dubovej. Je to obdobie spomienok a smútku, že to u nás s volejbalom dopadlo tak, ako to dopadlo. Mňa osobne mrzí, že volejbal už nehrá prím ani v našej základnej škole a že v súčasnosti neexistuje žiaden volejbalový klub, ktorý by trénoval a hrával v našej telocvični. Povedz, ako to cítiš ty a čo by sa dalo urobiť, aby sa to zmenilo.

Volejbal mi v súčasnosti vôbec nechýba, neviem si predstaviť trénovať dvakrát za deň. Volejbal mám rád – to áno, chodím si zahráť do Predajnej, kde stretnem strašne veľa známych a kde si zaspomíname na staré časy, čo, kedy a ako bolo. Keď ma zavolá rodina na rodinný výlet, tak si v rámci relaxu určite zahrám, ale inak mi to vôbec nechýba. Čo sa týka Dubovej, v telocvični som nebol niekoľko rokov. Viem, že sa tam súťažne hrá stolný tenis, a neviem, či sa hrá aj nejaký iný šport. Bol som raz so synom Brankom v Dubovej na antuke, kde som sa učil hrať volejbal, ale keď sme tam prišli, tak som zaplakal. Prekvapilo ma, že dedina je bez života, nehrajú sa tu žiadne deti. V minulosti to tu bolo veľmi familiárne, robili sa tu rodinné akcie a ľudia sa stretávali. Minulosť bola pekná, ale tú nevrátime späť.

Kedy si sa oženil?

Počas posledného roku môjho pôsobenia v Čechách v roku 2010. Do Nemecka som odišiel sám, moja manželka vyštudovala právo a dva roky pracovala v Mariánskych Láznach. Po dvoch rokoch prišla za mnou do Nemecka, bolo to ťažké, pretože som tam nemal nikoho z rodiny. Našťastie tam boli chalani z reprezentácie Robo Hubka a Tomáš Kmeť, ktorí mi pomáhali hlavne na začiatku, kým som sa dobre naučil jazyk – hlavne pri vybavovaní rôznych úradných záležitostí. V Čechách to bolo úplne iné, tam som všetkým rozumel, bol to rodinný život, každý každého poznal. Francúzsko a Belgicko, to je už úplne iná kultúra ako tá naša. Rodičia si na moje cestovanie zvykli, keďže som bol preč od 15 rokov. Vedeli, že hrám volejbal a nerobím nič zlé. Chodili sa na mňa pozeráť každý rok. V Čechách boli častejšie ako v Nemecku, Francúzsku a Belgicku.

Ako to bolo s tvojím vysokoškolským štúdiom?

Po piatich sezónach v Čechách som si povedal, že by bolo dobré opäť sa vzdelávať, tak som išiel na Vysokú školu manažérskej informatiky a ekonomiky v Prahe. Dva roky som chodil na denné štúdium a školu som dokončil externe v roku 2012 ako bakalár.

Stále sme sa nedozvedeli, kedy sa začali tvoje reprezentáčne úspechy. Podľa vizitky to bolo už v roku 1999 v Trenčíne. Naši čitatelia by však určite chceli vedieť, čo tomu predchádzalo a aký je postup pri výbere do reprezentácie. Ďalšou otázkou je, ako sa to potom preklapilo do reprezentácie mužov.

Postup pri výbere do reprezentácie začínal po ôsmej triede odchodom do Trenčína, kde sa stretol výber z celého Slovenska. Tu bolo gro kadetov juniorov. Samozrejme, našli sa aj jedinci, ktorí sa dopĺňali. Môj denný režim bol nasledovný: o siedmej sme vstávali, mali sme nultú, prvú a druhú hodinu v Trenčíne, o pol desiatej začal tréning, od 12.00 do 13.30 bol obed, potom do 16.00 opäť dve hodiny škola, od 16.00 do 18.00 tréning, od 18.00 do 19.00 večera. Spať sme chodili o 21.30. Cez víkendy sme chodili hrať zápasy juniorov, prvú a druhú ligu mužov. Vo štvrtom ročníku sme sa výkonnostne posúvali k mužom a keď z reprezentácie odišli Nemeč, Chocholák, Kardoš a Chudík, otvorila sa cesta aj nám mladším, okrem mňa aj Mišovi Sládečkovi, Mišovi Mastnému a Ďurovi Zafkovi.

Úspechy som v Trenčíne zaznamenal už počas prvého roku. Tím hráčov narodených v ročníku 1981/1982 sa v kvalifikácii v Prešove prebojoval na MS v Rijáde v Saudskej Arábii. Aj keď som patril do ročníka 1983/1984, tréner Hladlovský si ma vybral ako nahrávača a majstrovstiev som sa zúčastnil. Ďalším mojím veľkým úspechom bolo, že sme v mužskej reprezentácii na Majstrovstvách Európy obsadili 5. miesto. Dvakrát sme vyhrali pohár v Nemecku, trikrát ligu v Čechách. Teraz považujem za úspech, že mám dve zdravé deti a prácu, ktorá ma baví. Samozrejme, dôležitá je moja rodina, to, že sa mám kde vracáť a spomínať.

Ján Turčan ml.

Rok 1958

(3. časť úryvkov z futbalovej kroniky Jaroslava Majerčíka)

V ďalšom pokračovaní spomienok Jaroslav Majerčík opisuje úspechy i prehry futbalistov Sokola Nemecká, a to z pohľadu člena dorasteneckého družstva, ktorému sa v roku 1958 opäť podarilo zvíťaziť v okresnej súťaži.

Začiatok sezóny začali naši futbalisti priateľským futbalovým zápasom medzi vyhranou jedenástkou Sokola Nemecká a medzi dorastom s výsledkom 10 : 7 pre prvé mužstvo.

O týždeň zohrali naši dorastenci ďalší prípravný zápas v Ondreji. Prehrali vysoko 5 : 2. Zápas mal dobrú úroveň len do polčasu. Po polčase sme nevydržali so silami.

Nemecká – Hronec 10 : 1

V nedeľu 13. IV. 1958 sa konalo majstrovské futbalové stretnutie medzi domácimi dorastencami a Spartakom Hronec. Nemecká: Mihaliska E., Jablonský II., Kondelčík, Zázrivec, Jablonský I., Sojak, Cerovský, Majerčík, Skladaný, Pejko, Mihaliska.

Nebyť nepresnej strelby, mohlo ich byť ešte viac. Na každého pripadol jeden. Aj na brankára Mihalisku. Taký gól, aký on dostal, by muselo chytiť aj malé dieťa. Padal priamo z pol ihriska. Najlepší: Jablonský I., II., Kondelčík a Mihaliska I.

Nemecká – Závadka 3 : 1

Naše prvé mužstvo opäť ožilo. Hoci nehrali najlepšie, hrali s chuťou a veľkou bojovnosťou. No nijako sa nevyrovnali výkonnosti dorastencov. Na „čierno“ hral Jožko Michelčík, ináč aktívny hráč Iskry Dubovej. Taktiež pravá strana bola dorastenecká.

Pejko J., Míkloš, Michelčík, Sojak, Fonfer, Kováčik, Mitterpach, Prochádzka, Lupták, Šarina, Komiska. Góly: Michelčík (z trestného kopu), Fonfer a Lupták.

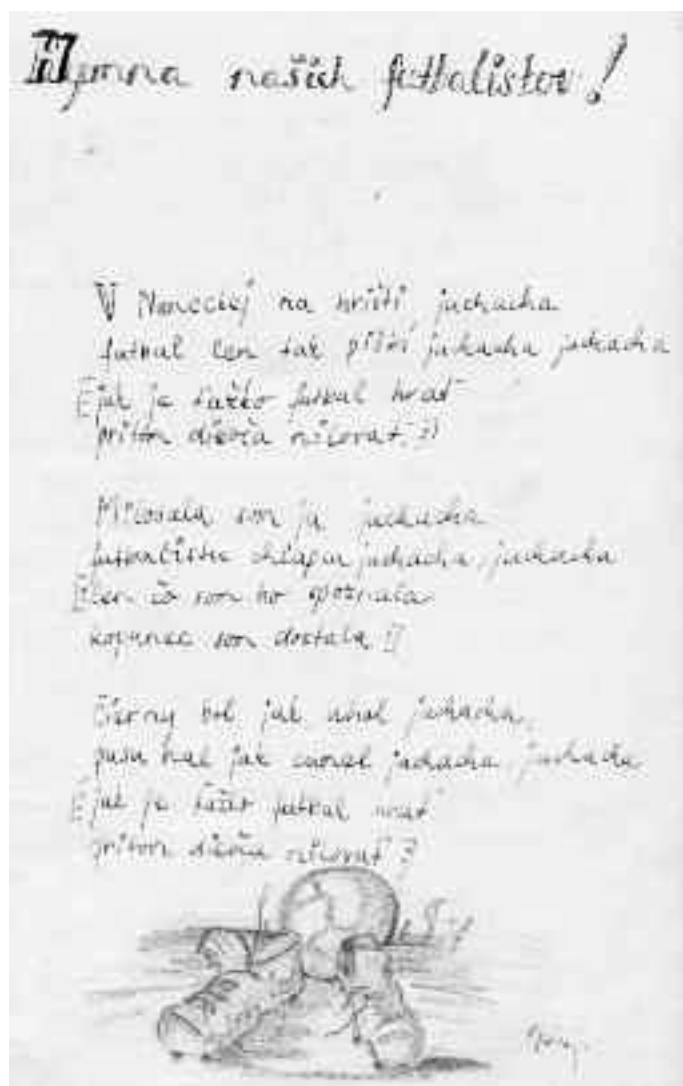
Tatran Polhora – Nemecká 2 : 2

V nedeľu 20. IV. 1958 bola celonárodná smena. Nevedelo sa, či sa má hrať alebo nie. O deviatej ráno sme sa zohnali len ôsmi.

Dubovčani neprišli. Z Nemečanov nešiel Skladaný myslieť si, že si zahrá za prvé mužstvo v Jasení. Boli sme nútení brať aj takých, ktorí tohto roku ešte netrénovali. Hoci bez tréningu, uviedli sa dobre. Vlakom išiel Zázrivec zo svadby a zobrali sme aj toho. Išiel aj benjamínek Sojak Ivan.

Mihaliska, Jablonský II., Jablonský I., Zázrivec, Tišťian, Múka, Mitterpach, Majerčík, Pejko, Mihaliska, Sojak I.

Pre úplnosť sme postavili aj Mitterpacha. Mladý Sojak sa veľmi bál a ako keby neexistoval. Ivan Jablonský sa hneď zranil a len s námahou dohrál. Aj tak Polhora chytila remízu s veľkým šťastím. Najlepšie zahrali: Jablonský I. a Pejko. Oba góly za nás strelil Pejko. Ten istý hráč mohol strhnúť víťazstvo na nás, ale loptu trafil do žrdi.

Schôdza TJ Sokol Nemecká

22. IV. 1958 bola schôdza TJ Sokol Nemecká, na ktorej sa okrem iného prejednával zápas dorastencov v Polhore. K zápasu sa ospravedlnili Kondelčík a Sojak Z. Pre neospravedlnenie bol pokarhaný Skladaný týždenným dištancom.

Po zápase Sokola Nemecká s Polhorou sme na prvom mieste v tabuľke, lebo ZUŠ Mýto prehralo v Jasení 6 : 2. Na nedeľu máme Jasenie doma a asi v tomto zápase sa rozhodne, či si udržíme prvenstvo alebo dostaneme lekciu ako Mýto.

Tréning ako vždy bol vo štvrtok tvrdý. V utorok sme hrali s učňami zo Stavoindustry. Nemecká: Mihaliska, Jablonský II., Kondelčík, Zázrivec, Múka, Sojak, Mitterpach, Majerčík, Pejko, Mihaliska, Cerovský. Od polčasu nastúpil Tišťian a Gajdoš. Odstúpil Mitterpach (hral slabo) a Jablonský II., ktorému sa obnovilo zranenie. Vyhrali sme 7 : 2, keď naši zadáci museli sami zamestnávať Mihalisku. Nepremenili sme dva pokutové kopy Mihaliskom a ja som ho kopol poza.

Nemecká – Jasenie 2 : 2

Nedohrané

Nedeľa 27. IV. 1958. Táto nedeľa mala veľký význam pre našich dorastencov. Veď išlo o prvenstvo v súťaži. Jasenie sa proti minulej sezóne veľmi zlepšilo. Doma porazilo vedúce mužstvo súťaži ZUŠ Mýto 6 : 2. My sme sa remízou na Polhore dostali do čela tabuľky. Pred zápasom sme boli veľmi nervózni. Nastúpili sme bez Skladaného, ktorý má dištanc pre neúčast na Polhore.

Mihaliska, Jablonský II., Kondelčík, Zázrivec, Jablonský I., Sojak, Tišťian, Majerčík, Pejko, Mihaliska, Múka.

Zápas sa začal náporom Jasenia, ktoré nebezpečne zatápalo našu obranu. Asi po 15 min. sme hru vyrovnali. Asi v 18. min. po prihrávke Jablonského som nahral ideálne Mihaliskovi, ktorý nezadržiteľne skóroval. Jasenci nedeprimovaní útočili. Po kope z rohu si dal Kondelčík vlastnú bránku za pomoci brankára Mihalisku. Polčas skončil 1 : 1. Hneď na začiatku druhého polčasu sme vložili všetko do útoku. Získali sme drvivú prevahu a len niekoľko žrdí zachránilo Jasencov od pohromy. Najprv Mihaliska, potom Múka nevedeli prekonať výborného brankára hostí. Až po veľkom ostrefovaní sa podarilo Pejkovovi dať vedúcu bránku. Získali sme potrebný klud a začali sme pekne kombinovať. Avšak len po šestnástku, tam viazla strelba. O niekoľko minút však Jasenci z náhleho úniku vyrovnali za pomoci nášho brankára, ktorý bol najslabší na ihrisku. Do konca chýbalo niekoľko minút a obe mužstvá chceli strhnúť víťazstvo na svoju

stranu. Dve minúty chýbali do konca, keď sme dali vedúcu bránku Pejkom. To bolo radosti. Rozhodca ukazoval na stred, keď vtom začali protestovať Jasenci. Rozhodca nariadil výkop od brány pre údajný ofsajd. To už bolo obecnstvo v ihrisku, no v hre sa o niekoľko minút pokračovalo. Pár sekúnd pred koncom dal Kondelčík opäť gól, no rozhodca ho opäť neuznal. Tu fan-dom praskli nervy a rozhodcu inzultovali. Uviedol síce výsledok zápasu 2 : 2, ale asi ho prehráme kontumačne.

Gašparovo – Nemecká 3 : 2

Pred stretnutím s Gašparovom bola veľká panika. Niektorí vraveli, že máme zastavenú činnosť, iní zasa, že majú šiesti dištanc pre inzultáciu rozhodcu. Nebolo nám ani tak, ani onak. Nakoniec sme sa rozhodli ísť o desiatej vlakom. Na cestovné sme nemali, nebolo vedúceho, preto sme požičali stovku od Laca Filipku. Dubovčani s nami ísť odmietli. Vlakom bola dobrá nálada. Mastili sme karty, spievalo sa a iné sprostosti. Jaro Tišťian mal prísť na bicykli aj s Ladom Pejkom. Ja som v sobotu ležal a išiel som len pre doplnenie. Skladaný zasa nemal legítimáciu. Pred zápasom sme oddychovali dve hodiny a nastúpili sme takto: Mihaliska, Jablonský, Mihaliska, Zázrivec, Jablonský, Tišťian, Mitterpach, Majerčík, Skladaný, Pejko, Múka.

Hrali sme proti vetru a ťažko sme sa dostávali čo len za pol ihriska. Domáci zo svojej prevahy vyťažili do polčasu dva góly. Ešte predtým sme sa ujali vedenia Skladaným. Najlepším hráčom domácich bolo pravé krídlo, ktoré sme nemohli udržať za žiadnych okolností. V druhom polčase sa zranil brankár Mihaliska a zastúpil ho Igor Mihaliska.

Domáci vyhrali zaslúžene. Najlepší: Mihaliska E., Jablonský I. a Mihaliska.

Sokol Nemecká – ZUŠ Mýto 3 : 0

Nedeľa 25. V. 1958 bola svedkom najlepšieho výkonu sezóny. Pred zápasom, ako obyčajne, bola panika, hádky a podobné nešváry. Dubovčani opäť štrajkovali a nedostavili sa ani jeden. Doobeda bol hasičský deň, na ktorom pretekali starší dorastenci. Pred zápasom sme mali malé nedorozumenie s rozhodcom Ďurčikom.

Nemecká: Mihaliska, Jablonský II., Skladaný, Zázrivec, Jablonský, Tišťian, Mitterpach, Majerčík, Pejko, Mihaliska, Múka.

Len čo začal zápas, začalo aj silne pršať, ale dážď našťastie netrval dlho. Malí sme viac z hry zásluhou výborne hrajúcej zálohy. Asi po deviatich minútach hry dostal Mitterpach pekny pas, nahral na Pejka, ktorý pekne odcentroval, a Múka hlavou získal vedenie. V týchto fázach hry hral prím krídelník Mitterpach. Keď Pejko pripojil druhý gól, o zápase bolo rozhodnuté. V druhom polčase sme sa prezliekli a dali s chuťou do hry. Asi v 20. min. sme zvýšili opäť Pejkom, keď predtým si pekne obhobil obrancu. Jednu zaujímavosť spravil rozhodca Ďurčik. Vylúčil Mihalisku pre odkopnutie lopty, ktorá bola pripravená na trestný kop. Najlepší: Skladaný, Mihaliska, Jablonský II., Pejko.

Pred zápasom so ZUŠ Mýto na ihrisku v Nemeckej

Dol. Lehota – Nemecká 0 : 7

Doteraz sme chodili na zápasy stále vlakom. Túto nedelu sme ako dopravný prostriedok volili bicykel. Cestou sa pripojili dvaja Dubovčani Prochádzka a Cerovský. Doprevádzali nás niekoľkí „fandovia“. Vo veľkej horúčave sme nastúpili takto: Mihaliska E., Prochádzka, Skladaný, Zázrivec, Tišťian, Jablonský, Mitterpach, Majerčík, Pejko, Mihaliska, Cerovský.

Zápas sa začal v pomalom tempe. Domáci sa snažili získať prevahu stredom, ale výborný Skladaný zastavil celé vnútorné trio. Potom na ihrisku bolo len jediné mužstvo, a to Sokol Nemecká. Hoci sme nepodali očakávaný výkon, predsa to stačilo na vysoké víťazstvo. Veľkým prekvapením bol výkon Mitterpacha. Dal dva priam ukážkové góly. Jeden, hoci tiesnený, ešte v páde vypálil pod žrd. A druhý dotlačil aj s dvoma obrancami a brankárom do siete. Ďalšie tri dal Pejko a jeden Cerovský. Siedmy gól dal brankár Mihaliska z penalty. Naproti tomu penaltu chytil.

Opäť prví

Týmto zápasom sme sa stali opäť majstrami okresu na rok 1958. Postúpili sme.

Martin Lokša

Dobrovoľný hasičský zbor v Nemeckej

Od vydania ostatného čísla Noviniek spod Hradiska sa nespomalil len život nás všetkých. Aj činnosť hasičského zboru akoby sa zastavila, i keď v poslednom čase sa život dostáva do starých kolají.

Koncom januára nás potešila správa, že sme boli jedným z úspešných žiadateľov o dotáciu na rekonštrukciu hasičskej zbrojnice. Z rozpočtovej kapitoly Ministerstva vnútra SR nám bola schválená maximálna výška dotácie 30 000 €. Vinou epidemiologickej situácie na Slovensku nebolo možné začať s prerábaním priestorov hasičskej zbrojnice skôr, preto bola rekonštrukcia odložená na letné mesiace. Vyslovujem úprimné ďakujem všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pricinili o úspešné schválenie dotácie.

Napriek závažnosti celosvetovej pandémie sa vedenie Horehronskej hasičskej ligy rozhodlo zorganizovať ligu v skrátenej forme, konkrétne v piatich kolách. Samotná organizácia hasičskej súťaže je dosť komplikovaná a usporiadatelia potrebujú na jej prípravu dostatok času. Teraz bude o čosi zložitejšie dodržať štandardy súťaže a pritom dbať na všetky protiepidemiologické usmernenia. Štvrté kolo Horehronskej hasičskej ligy sa bude konať spolu s druhým ročníkom Memoriálu Pavla Kobzoša na futbalovom ihrisku v Nemeckej. Všetkých priaznivcov srdečne pozývame.

Pokiaľ bude vývoj pandémie priaznivý, jednotlivé kolá Horehronskej hasičskej ligy sa uskutočnia nasledovne.

1. kolo: 25. júl 2020 (sobota) Chyžné
2. kolo: 26. júl 2020 (nedeľa) Gašparovo
3. kolo: 1. august 2020 (sobota) Valaská
4. kolo: 15. august 2020 (sobota) Nemecká
5. finálové kolo: 5. september 2020 (sobota) Brezno

Pavel Marčok ml.

Výročná členská chôdza
Dobrovoľného hasičského zboru Nemecká,
ktorá sa mala konať v marci, sa uskutoční
v septembri 2020. O konkrétnom termíne
a čase konania budeme členov
včas informovať.

Výbor DHZ Nemecká

Narodili sa

Tomáš Belko (Nemecká)
Juraj Meško (Dubová)
Zuzana Vondráková (Nemecká)

Opustili nás

Anna Ostrihoňová zo Zámestia (88-ročná)
Jozef Sojak z Dubovej (67-ročný)
Rozália Pajonková z Dubovej (82-ročná)
Peter Klinčík z Nemeckej (49-ročný)
Konštantín Kenický z Nemeckej (58-ročný)
Elena Pikulová z Dubovej (94-ročná)
Helena Klimeková z Nemeckej (87-ročná)
Miroslav Bobok z Nemeckej (68-ročný)
Eva Hrbáňová z Dubovej (68-ročná)
Jozefína Korínková z Nemeckej (96-ročná)
Jozef Kamzík z Nemeckej (72-ročný)
Alžbeta Kohútová z Dubovej (73-ročná)
Eubica Murgašová z Dubovej (69-ročná)
Ivan Kováčik z Nemeckej (84-ročný)
Irena Holubová zo Zámestia (66-ročná)
Ing. Milan Turčan zo Zámestia (78-ročný)
Vladimír Sojak z Nemeckej (83-ročný)
Bc. Zuzana Halgašová z Dubovej (51-ročná)
Anna Marčoková z Nemeckej (78-ročná)

Sme pre futbal zrodení

Posledné roky a možno už desaťročia hovoríme, že žijeme rýchlu dobu. A možno si to hovorili aj naši starí rodičia, keď boli v našom veku. Kolotoč práce, rodiny a iných každodenných povinností. Povolanie vykonávame, pretože tým vytvárame hodnoty, za ktoré nás je niekto ochotný odmeniť, či už zamestnávateľ, alebo obchodní partneri. O rodinu sa staráme, pretože ju milujeme a chceme, aby sa rozvíjala, aby bola šťastná a aby sme spolu s ňou vytvárali spoločné hodnoty a zázemie. Čo ale ostatné činnosti? Aj tie sa podieľajú na vytváraní nejakých hodnôt?

V športe, konkrétne vo futbale, by sa mohlo zdať, že jedinú hodnotu, ktoré vytvárame, sú ľahko merateľné cez góly, body a umiestnenie v súťaži. Dosahovanie výsledkov a hlad po víťazstve je veľmi dôležitý pre činnosť každého športovca, či už profesionálneho, alebo amatérskeho. Nie je to však jediný zmysel športových aktivít.

V našom amatérskom meradle hrá dôležitú úlohu kolektív, komunita pracujúca a podieľajúca sa na každodennom fungovaní klubu. Hráči, tréneri, realizačný tím, fanúšikovia, sponzori. Všetci sa podieľajú na vytváraní hodnôt ako spolupráca, zdravý životný štýl, medziľudské vzťahy.

Nie je to zaplatená práca ani sa netýka našich najbližších, no predsa ju robíme. Bez obety to nejde. Každý obetuje svoj čas, rodinu a aj pracovné povinnosti, aby mohol prispieť svojou tržkou. Je len prirodzené, že v kolektíve počítajúcim cez tridsať ľudí niekto obetuje viac a niekto zase menej. Tak to ale funguje v každej sfére života. Bez tejto rozmanitosti by bol náš život nudným. Veď bez každodenných problémov by nebolo tvrdej práce ani zlepšenia sa. V živote potrebujeme prekážky, aby sme sa mohli posúvať ďalej.

Do akejkolvek činnosti by sme sa mali púšťať s odhodlaním robiť ju dobre a zodpovedne. Ak sa podobne zmysľajúcich ľudí stretne pokope čo najviac, vtedy začne obeta prinášať plody a naše ciele a výsledky budú rásť bok po boku.

A prečo obetovať toľkú energiu? Pretože *sme pre futbal zrodení*.

Juraj Lokša